

מסורת הש"ס

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

פג.

עין משפט
נר מצוה

פא א מ"י פרק יט מהל' פסולי מוקדשין הלכה ה:
פב ב מ"י פ"ח מהלכות אבות הטומאה הל' ד:
פג ג מ"י פ"י מהלכות ק"פ הלכה ו:
פד ד מ"י פרק יט מהל' פסולי מוקדשין הלכה ט ופ"י מהלכות ק"פ הלכה ז:

רבינו חננאל

ורבינו מוסף אף רבי יוסף הגלילי סבד פסולו בבעלים ישרף מיד, דתניא ר' יוסי הגלילי אומר כל זה הענין דכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד וגו' אינו מדבר אלא בפרים הנשרפים ושעירין הנשרפים כו'. אמרו לו אם זה הענין כולו [מדבר] בפרים ושעירין הנשרפים הוא, חטאת הנעשית בחוץ שנכנס דמה לפנים מנין בפרים הסולה ושורף, אמר להם הן לא הובא את דמה לפנים ולא היא יוצאת חוץ לקלעים אלא פנימה היתה אכול תאכלו אותה, ש"מ מכלל שם נכנס דמה לפנים או יצאה היא חוץ לקלעים פסולה כמעשה מיד דתנא אהרן, ור' יוחנן אמר לך פסולות דם כפסולות בשר הוה ופסולות בגופו קרינא ביה ופסולות בעלים שניא.

בתנ' העצמות והגידים והנותר ישרפו בששה עשר חל ששה עשר להיות בששה עשר שאין דוחין לא שבת ולא יום טוב, וכל חטאת חל ממש, דאם כן חל פסול להיות בבדי' אלא אילו חל דין הוא שישורפו למחר, וכך הוא מפורש במלמוד ארץ ישראל במסכת מגילה. אמר מרי בר אבוב נבר אבויין עצמות קדשים שמשורפו נותר, כלומר היה ה' עשירי עשר נותר ונפסל מטמאין את הידים. והוא נותר ונפסל בסיס לדבר האסור, וישיעיהו ממתיני דקלית העצמות ישרפו כמלך דאית בהו מוח דאי לית בהו מוח למה להו שריפה, אלא לצולא דאית בהו מוח נותר, ולמה להו לאו מילתא היא נחביריה ונחלציה למוח ונשרפה ונשרינהו לעצמות, אלא ש"מ שמשורף נותר מלחא היא, ודחינן נלא לעולם אימא לך אי ממתני' שמשורף נותר לאו מלחא היא, ותנא דמתני' סבר אפי' הפסול יש בו שבירת עצם לפיכך תני ישרפו מפני המוח דתני איתו לוקח מכלל לית בה שבירת עצם כפסול מעיקרא דלא הוה ליה שעת הכושר, ומתני' דתני ישרפו ואוקימנא משום שבירת העצם, כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל ור' יעקב היא, ונחביריה למלחא כל עצמות קדשים אין טעונין שריפה חוץ מעצמות הפסח מפני תקלה, והני עצמות דאי לית בהו מוח דאי לית בהו מוח אפי' עצמות פסח לא בעי שריפה, אלא דאיא אית בהו מוח, ואי

ורבה מוסף אף ריה"ג, וא"ת היכי נימא דריה"ג ור' יוחנן בן זבדא אמרו דבר אחד והא פסולה דחטאת שנכנס דמה לפנים היינו לפני זריקה ור' יוחנן בן זבדא אחר זריקה איירי ואליבא דר' יוחנן מסיק מדקא מוסף עלי' וי"ל דרבה לא מפליג בן קודם זריקה בן לאחר זריקה כי היכי דלא מפליג ר' יוחנן דקאמר אף אחר זריקה מחלוקת:

אמר ר' הן לא הובא אלא חטאת דרבה לא פירש דקונטרס דרבה לא בעו למילף מחטאת דאהרן דלא גמר' דורות משעה ומה שפירש כן לא משום דחטאת דאהרן היה לשעה דהא שעי' של ר"ח היה כדפירש בקונ' וכן איתא בזבחים בפרק טבול יוס (דף קא): אלא דקסברי רבנן הוראת שעה היתה דקאמר לעיל וקשה לרשב"א דלעיל שייך הוראת שעה דכ"י דקסבר מפני טומאה נשרפה דהוי פסולו בגופו ומסביר ישרף מיד ב אכל הכא דחטאת שנכנס דמה לפנים דהוי פסולו דדם ומסביר' דעי עיבור זכור^א לא שייך הוראת שעה היתה ונראה לר"י דרבנן לא בעו למילף מחטאת אהרן משום דמנינו למימר דמשה לא הודה להן^ב על השריפה דשפי' עבדו אלא דמה שלא אכלה אכל על השריפה לא הודה להן^ג דלפי' היה כן שלא כדן שרפיה בלא עיבור זכור וקשה דלעיל יליף מחטאת אהרן שריפה דיואל וקאי אמתני' דסביר' דשאינו פסולו בגופו דעי עיבור זכור והיינו כרבנן דר' יוסי ואינהו לא בעו למילף הכא מחטאת אהרן: **ב' בבשר ואפי' בפסול**, ולא תימא ויזילא המוח ע"י גומרתא דליכא שזירת עטס דליכא למיחש שמה יפקע דאמר' לקמן ו' א' נמי ע"י גומרתא טריחא מילתא למיעבד: **רבי שמעון אומר אחד זה ואחד זה אין בו משום שבירת העצם**, וא"ת ר"ש היינו ט"ק ונראה לר"י דר' יעקב ור"ש פליגי אליבא דמ"ק כי הוה דלא ירעה לו נשים דפרק כהן גדול (פסחין כה). והוהיא דחוקתן שלש שנים דחוקת הצמים (י"ב כח): **איכאמור** דביתר איכאמור דחלציהו, ומפני התקלה דקמני דצרייתא היינו דמשום שזירת עטס לא חלציהו קודם איסורא^א ולהכי ישרפו דשימשו נותר:

א

דאית בהו מוח ואי סלקא דעתך שימוש נותר מילתא היא עצמות קדשים אמאי אין טעונין שריפה אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי עסקינן כגון שמצאן חלוצין עצמות קדשים דאין בהן משום שבירת העצם קמי דנהו נותר חלציהו ולא הוו שימוש נותר ולא בעו שריפה עצמות הפסח דיש בהן משום שבירת העצם (ה) לבתר דנהו נותר הוא דחלציהו והוו להו שימוש נותר ובעו שריפה רב זביד אמר הכא במאי עסקינן כגון שמצאן

הו ככלל והנותר דמתני': אמרו להכי בעו שריפה. אף העצמות כמות עצמו: אלא אי לאו מילתא היא. הרי מכיון שניתמרו ונפסלו אין בהן משום איסור שזירה דלמירין לקמן ועטס לא תשברו צו כשבר ולא כפסול: ניבצרינהו. ונישקליה למוח ונישפריה ולא יפסיד עגים וטורח לשרוף העצמות: קסבר. האי תנא צו דכתיב גזי שזירה לאו למעוטי פסול אלא אורחיה דקרא הוא וכשר ואף פסול דמשמע: המוסיף נטורח. וכל שכן בטמא: אין סופג. לקמן בפירקין (פד). מפרש טעמא: היספ' לו שעת הכושר. כגון נותר יש צו שזירה העטס: לא היספ' לו שעת הכושר. כגון נטמא לפני זריקה אין צו משום שזירת עטס: ומאן ניהו טמא. דמתני' דשאי ליה דכתיב גזי שזירה העטס: כל עצמות. נותר מן הקדשים אין טעונין שריפה אלא שזירה ומוציא את המוח ושורפו ומשליך את העצמות: חוץ מעצמות הפסח. שאין יכול לשוּבֵרן מפני תקלה עטס לא תשברו צו לפיכך נשרפים על ידי מוח שבהן: למה לנו שריפה. לעצמות הפסח: שמאלן חלוצין. כולה מתני' מיתוקמא דמואל עצמות חלוצין כלומר שזרין ונחלן מוח מהן: עצמות קדשים. דמותר לשוּבֵרן אמר' סתמא דמילתא לא איתא מוח דידהו ליד נותר ומקמיה איסוריהו דניהו ליד נותר חלציהו ואין כאן שימוש נותר: לנכר הכי. דאיפסיל חלציהו דמו לית ציה איסור שזירה כר"ש ויש כאן שימוש נותר: שמאלן

שמוש נותר מלחא היא עצמות קדשים אמאי אין טעונין שריפה. ומשני כגון שנמצאו חלוצים. כלומר נחלץ מוחם, עצמות קדשים דלית בהו משום שבירת עצם איסוריהו חלציהו ולא שמשו נותר, לפיכך לא בעי שריפה. עצמות פסח דאית ביה משום שבירת עצם, חיישין דלמא בתר איסוריהו חלציהו, הלכך בעי שריפה. רב זביד אמר כגון שמצאן

כל הענין כולו. כל פרשה זו. וכל חטאת אשר יוצא מדמה (ויקרא ו) דמוקין לה רבנן במסכת זבחים (דף פג). בחטאת החלוטה שהכניס דמה לפנים וזהו פסול שלה וקאמר רחמנא ששרף פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית כגון פר העטס דבר של ציבור אשר יוצא מדמה כמלכותה אל אהל מועד לא תאכל חלש תשרף וצבשרה^א לא אינטריך קרא דהא כתיב צבשרה (ויקרא ד) ושרף אותו על עגים וגו' אלא שאס נפסלה ציואל וצטומאה צא הכתוב ללמדך שמשרפנה צבית הצירה ולא חוץ לג' מחנות כמלות' וליהן לא תעשה על אכילתה: אמרו לו חטאת החלוטה שהכניס דמה לפנים מנין לך. שהיא פסולה: אמר להן. מדאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא הא הובא בת שריפה היא ושפי' עבד דשרפיה לאתרי. ומדליף ריה"ג קדשי דורות מחטאת דאהרן אלמא ס"ל נמי דלס הובא דמה לדורות בעי' שריפה לאתרי כי חטאת דאהרן ואף על גז דפסול הדם הוא דהוי כפסולו מחמת דבר אחר וקס"ד דהיה נמי ס"ל כפסול בעלים דלא בעי עיבור זכור אכל רבנן דלא גמר' מיניה סברי דורות משעה לא יליפין וציהא הוא דקאמר להו משה דלס הציאו דמה לפנים בעי' שריפה אכל לדורות בעי קרא אחרינא וגזי עיבור זכור נמי לא יליפין מינה: ור' יוחנן. דלא חשיב ליה לריה"ג צהדיהו אמר לך נהי דשמעת ליה כפסול דם דלא בעי עיבור זכור כפסול בעלים מי שמעת ליה דקאי כרבי יוחנן בן זבדא: דס דכתיב חטאת מילתא היא. והוה ליה פסולו בגופו כאלו נטמא צר עצמו: **בתנ'** העצמות. שלא יכול לשוּבֵרן מפני שנאסרה צו שזירה העטס ונותר כהן מוח והכי הוא נותר וטעון שריפה: וכן גידין. ובגמר' [ע"ב] פרין ניכלניהו: והנותר. צר פסח שנעללו צאכילתו וניתמור: **בשעה שמה**. שהוא חולו של מועד ואע"פ שנפסל צבור ראשון אין רשאי לשורפו צ"ט דמפרש בגמר' (ט) **גמ'** שמישמו נוסר. שנותר בהן מוח חוץ למוחו ושימשוהו העצמות הללו: **מטמאין את הידים**. כנומ' עטמו שגזרו חכמים שיטמא את הידים צ"ב צמרא (דף קד). ולקמן בפירקין (דף פה). מייית לה בגמ': **צמים**. (ט) כנו דממתרגמי' בסיסיה (שמות ל) מקום מושבו: הני עצמות הידי דמי. דקאמר עיקרן ותחלתן שזריפה: נשדיניהו. שילכס דלא הנריך הכתוב שריפה אלא צראי לאכילה וניתמור כדכתיב (שס יב) לא תותירו ממנו עד צקר ואס תותירו תשרפו: דאית צה מוח. ומתחלתן לשריפה עומדים שאסור לשוּבֵרן וע"כ נעשין נותר הילכך חשיב להו צאנפי נפשיהו ולא

הו ככלל והנותר דמתני': אמרו להכי בעו שריפה. אף העצמות כמות עצמו: אלא אי לאו מילתא היא. הרי מכיון שניתמרו ונפסלו אין בהן משום איסור שזירה דלמירין לקמן ועטס לא תשברו צו כשבר ולא כפסול: ניבצרינהו. ונישקליה למוח ונישפריה ולא יפסיד עגים וטורח לשרוף העצמות: קסבר. האי תנא צו דכתיב גזי שזירה לאו למעוטי פסול אלא אורחיה דקרא הוא וכשר ואף פסול דמשמע: המוסיף נטורח. וכל שכן בטמא: אין סופג. לקמן בפירקין (פד). מפרש טעמא: היספ' לו שעת הכושר. כגון נותר יש צו שזירה העטס: לא היספ' לו שעת הכושר. כגון נטמא לפני זריקה אין צו משום שזירת עטס: ומאן ניהו טמא. דמתני' דשאי ליה דכתיב גזי שזירה העטס: כל עצמות. נותר מן הקדשים אין טעונין שריפה אלא שזירה ומוציא את המוח ושורפו ומשליך את העצמות: חוץ מעצמות הפסח. שאין יכול לשוּבֵרן מפני תקלה עטס לא תשברו צו לפיכך נשרפים על ידי מוח שבהן: למה לנו שריפה. לעצמות הפסח: שמאלן חלוצין. כולה מתני' מיתוקמא דמואל עצמות חלוצין כלומר שזרין ונחלן מוח מהן: עצמות קדשים. דמותר לשוּבֵרן אמר' סתמא דמילתא לא איתא מוח דידהו ליד נותר ומקמיה איסוריהו דניהו ליד נותר חלציהו ואין כאן שימוש נותר: לנכר הכי. דאיפסיל חלציהו דמו לית ציה איסור שזירה כר"ש ויש כאן שימוש נותר: שמאלן

תורה אור השלם

1. הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אבול תאכלו אותה בקדש באשר צריה:

ויקרא י' יח
2. בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר הוציא וצעים לא תשרפו בו: שמוח יב מו

הגהות הב"ח

(א) גמ' שזירת העטס אימור שזירה דמיו: (ב) רש"י ד"ה צמים כדמתרגמינן כנו בסיסיה: (ג) תוס' ד"ה צו וכו' לקמן. י"ב דף פ"ד ע"ב:

מוסף רש"י

כל הענין כולו. כל פרשה זו. וכל חטאת אשר יוצא מדמה (ויקרא ו) דמוקין לה רבנן במסכת זבחים (דף פג). בחטאת החלוטה שהכניס דמה לפנים וזהו פסול שלה וקאמר רחמנא ששרף פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית כגון פר העטס דבר של ציבור אשר יוצא מדמה כמלכותה אל אהל מועד לא תאכל חלש תשרף וצבשרה^א לא אינטריך קרא דהא כתיב צבשרה (ויקרא ד) ושרף אותו על עגים וגו' אלא שאס נפסלה ציואל וצטומאה צא הכתוב ללמדך שמשרפנה צבית הצירה ולא חוץ לג' מחנות כמלות' וליהן לא תעשה על אכילתה: אמרו לו חטאת החלוטה שהכניס דמה לפנים מנין לך. שהיא פסולה: אמר להן. מדאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא הא הובא בת שריפה היא ושפי' עבד דשרפיה לאתרי. ומדליף ריה"ג קדשי דורות מחטאת דאהרן אלמא ס"ל נמי דלס הובא דמה לדורות בעי' שריפה לאתרי כי חטאת דאהרן ואף על גז דפסול הדם הוא דהוי כפסולו מחמת דבר אחר וקס"ד דהיה נמי ס"ל כפסול בעלים דלא בעי עיבור זכור אכל רבנן דלא גמר' מיניה סברי דורות משעה לא יליפין וציהא הוא דקאמר להו משה דלס הציאו דמה לפנים בעי' שריפה אכל לדורות בעי קרא אחרינא וגזי עיבור זכור נמי לא יליפין מינה: ור' יוחנן. דלא חשיב ליה לריה"ג צהדיהו אמר לך נהי דשמעת ליה כפסול דם דלא בעי עיבור זכור כפסול בעלים מי שמעת ליה דקאי כרבי יוחנן בן זבדא: דס דכתיב חטאת מילתא היא. והוה ליה פסולו בגופו כאלו נטמא צר עצמו: **בתנ'** העצמות. שלא יכול לשוּבֵרן מפני שנאסרה צו שזירה העטס ונותר כהן מוח והכי הוא נותר וטעון שריפה: וכן גידין. ובגמר' [ע"ב] פרין ניכלניהו: והנותר. צר פסח שנעללו צאכילתו וניתמור: **בשעה שמה**. שהוא חולו של מועד ואע"פ שנפסל צבור ראשון אין רשאי לשורפו צ"ט דמפרש בגמר' (ט) **גמ'** שמישמו נוסר. שנותר בהן מוח חוץ למוחו ושימשוהו העצמות הללו: **מטמאין את הידים**. כנומ' עטמו שגזרו חכמים שיטמא את הידים צ"ב צמרא (דף קד). ולקמן בפירקין (דף פה). מייית לה בגמ': **צמים**. (ט) כנו דממתרגמי' בסיסיה (שמות ל) מקום מושבו: הני עצמות הידי דמי. דקאמר עיקרן ותחלתן שזריפה: נשדיניהו. שילכס דלא הנריך הכתוב שריפה אלא צראי לאכילה וניתמור כדכתיב (שס יב) לא תותירו ממנו עד צקר ואס תותירו תשרפו: דאית צה מוח. ומתחלתן לשריפה עומדים שאסור לשוּבֵרן וע"כ נעשין נותר הילכך חשיב להו צאנפי נפשיהו ולא

מוסף תוספות

א. אפי' לרבינו רבה. מוס' שאנן. ב. כמו שפי' בקונטרס שערין לא אמר לו הקב"ה שיהא טעון עיבור צורה. שס. ג. כמו שפי' ר"י לעיל (פב, ד"ה בשלמא). שס. ד. ואלא היה להם לשורפו מיד. שס. ה. דהאי דאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא וגו' לאו משום שאם הובא דמה לפנים שיפה עשו ששרופה מיד. שס. ג. מוס' שאנן מוס'.

אפי' ע"י גומרתא.